
Автентичност на текста и историческа достоверност на Евангелията

Dr Peter J. Williams

Tyndale House, Cambridge

www.tyndale.cam.ac.uk

Два възгледа за възникване на християнството

План на лекцията

- (1) Доказателства, че Евангелията се основават на свидетелствата на очевидци
  - (2) Доказателства за автентичност на текста
  - (1) като доказателство за (2)
-

---

1. Основават ли се Евангелията на свидетелства на очевидци?

Тестове за познаване на историческото време и местоположението

- Селско стопанство
  - Архитектура
  - Ботаника
  - Култура
  - Икономика
  - География
  - Език
  - Закони
  - Собствени имена
  - Политика
  - Религия
  - Социална структура
  - Топография
  - Климат
-

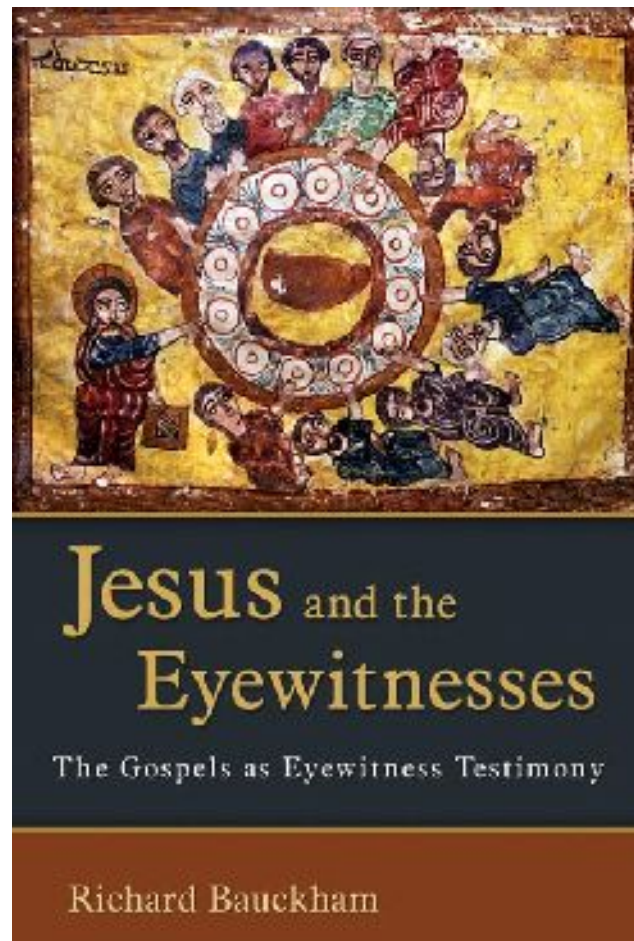

Собствените имена като тест

Собствените имена като тест

- Юдейски собствени имена
- Изучени са 3000 имена
- Палестинските юдейски имена са различни от имената в други страни
- В Евангелията и в Деяния начинът на наименоване в Палестина е отразен точно

Най-разпространени юдейски имена

	Палестина	Евангелия/Деяния
Най-разпространени 2 мъжки имена: Симон и Йосиф	15.6%	18.2%
Най-разпространени 9 мъжки имена	41.5%	40.3%
Най-разпространени 2 женски имена: Мария и Саломия	28.6%	38.9%
Най-разпространени 9 женски имена	49.7%	61.1%

Разпространеност на юдейски мъжки имена в Палестина

■ Разпространеност в Палестина	■ Брой новозаветни личности с това име
■ 1 Симон/Симеон	■ 8
■ 2 Йосиф/Йосе	■ 6
■ 3 Лазар/Елеазар	■ 1
■ 4 Юда	■ 5
■ 5 Йоан/Йоханан	■ 5
■ 6 Исус/Йошуа	■ 2

Разпространеност на юдейски мъжки имена в Египет

■ Разпространеност в Египет

- 1 Елеазар
- 2 Сабатай
- 3 Йосиф
- 4= Доситей
- 4= Папий
- 6= Птолемей
- 6= Самуил

■ Разпространеност в Палестина

- 3
- 68=
- 2
- 16
- 39=
- 50=
- 23

Имате ли понякога затруднения с помненето на имена?

Прилагане на теста към Евангелието от Матей

Учениците на Христос

- **Мат. 10:2-4** “А ето имената на дванадесетте апостоли: първият,
  - Симон (1), който се нарича Петър, и Андрей, неговият брат;
  - Яков (11) Зеведеев, и Йоан (5), неговият брат;
  - Филип (61=) и Вартоломей (50=);
  - Тома и Матей (9) бирникът;
  - Яков (11) Алфеев,
  - и Тадей (39=);
  - Симон (1) Зилот (Кананит),
  - и Юда (4) Искариот, който Го предаде.”

Йоан (5) Кръстител

- “Ирод рече на слугите си: Този е Йоан Кръстител” (Мат. 14:1,2)
- “Ирод беше хванал Йоан... (14:3)
- “Йоан му казваше... (14:4)
- (Дъщерята на Иродиада): “Дай ми тука на блюдо главата на Йоан Кръстител” (14:8)
- “Прати да обезглавят Йоан в тъмницата” (14:10)

Собствени имена в апокрифните евангелия от II век

■ Евангелие от Тома:

- Дидим / Юда / Тома / Яков Праведния / Симон Петър
- Исус / Матей / Тома / Мария / Саломия

■ Евангелие от Мария:

- Спасителят, Петър, Мария, Андрей, Леви

■ Евангелие от Юда:

- Юда (Искарот) / Исус
  - Множество небесни персонажи: Барбело, София, Небро, Иалдабаот, Саклас, Сит, Арматот, Галила, Йобел, Адонай, Адам, Ева = Зое, Михаил, Гавраил
-

Заклучение: собствени имена

- Евангелията съдържат точно такива имена, каквито бихме очаквали, ако отговаряха на истината.
  - Начинът на наименоване е твърде сложен, за да бъде възпроизведен от някой древен фалшификатор (на историята).
-

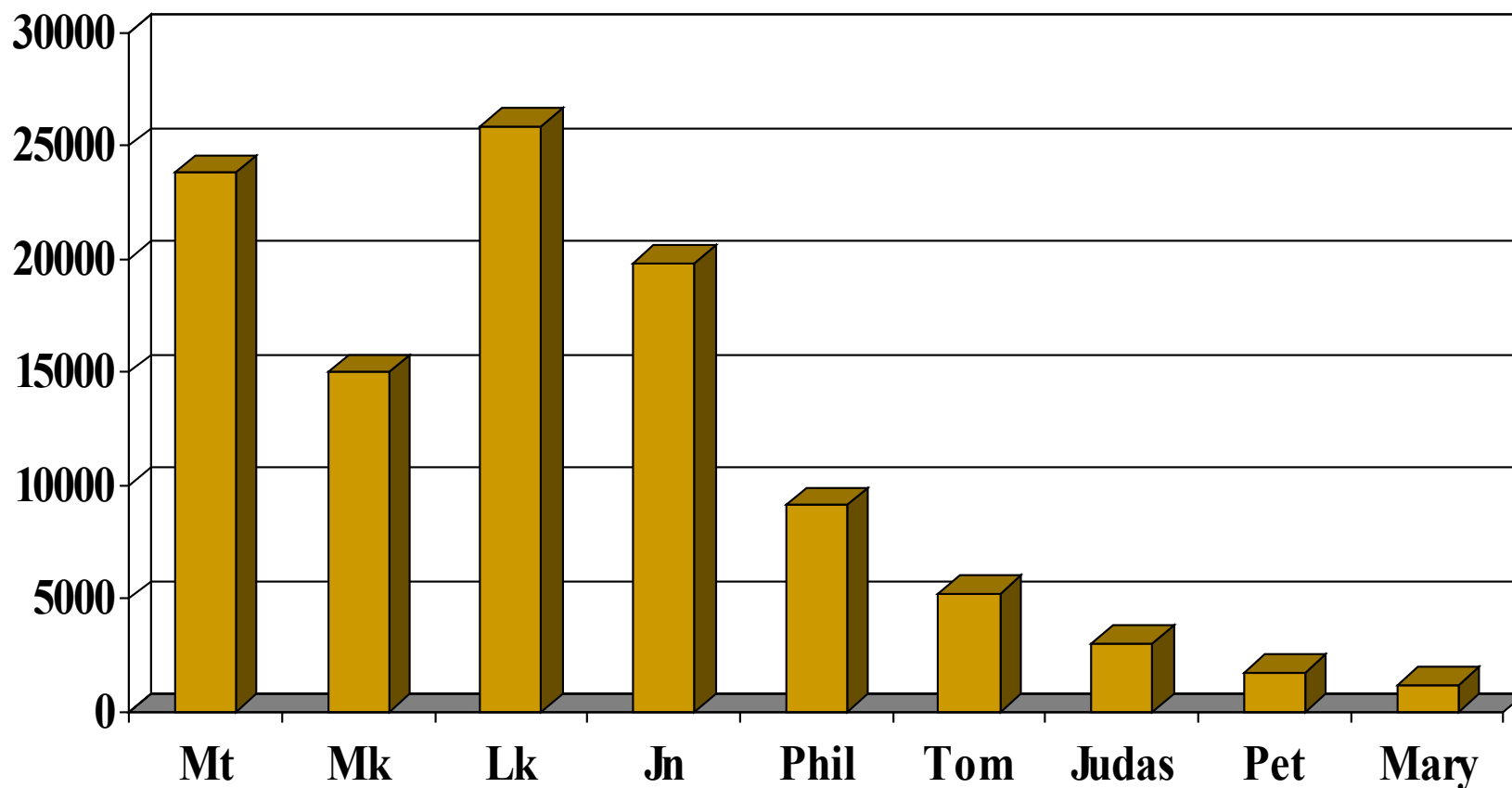

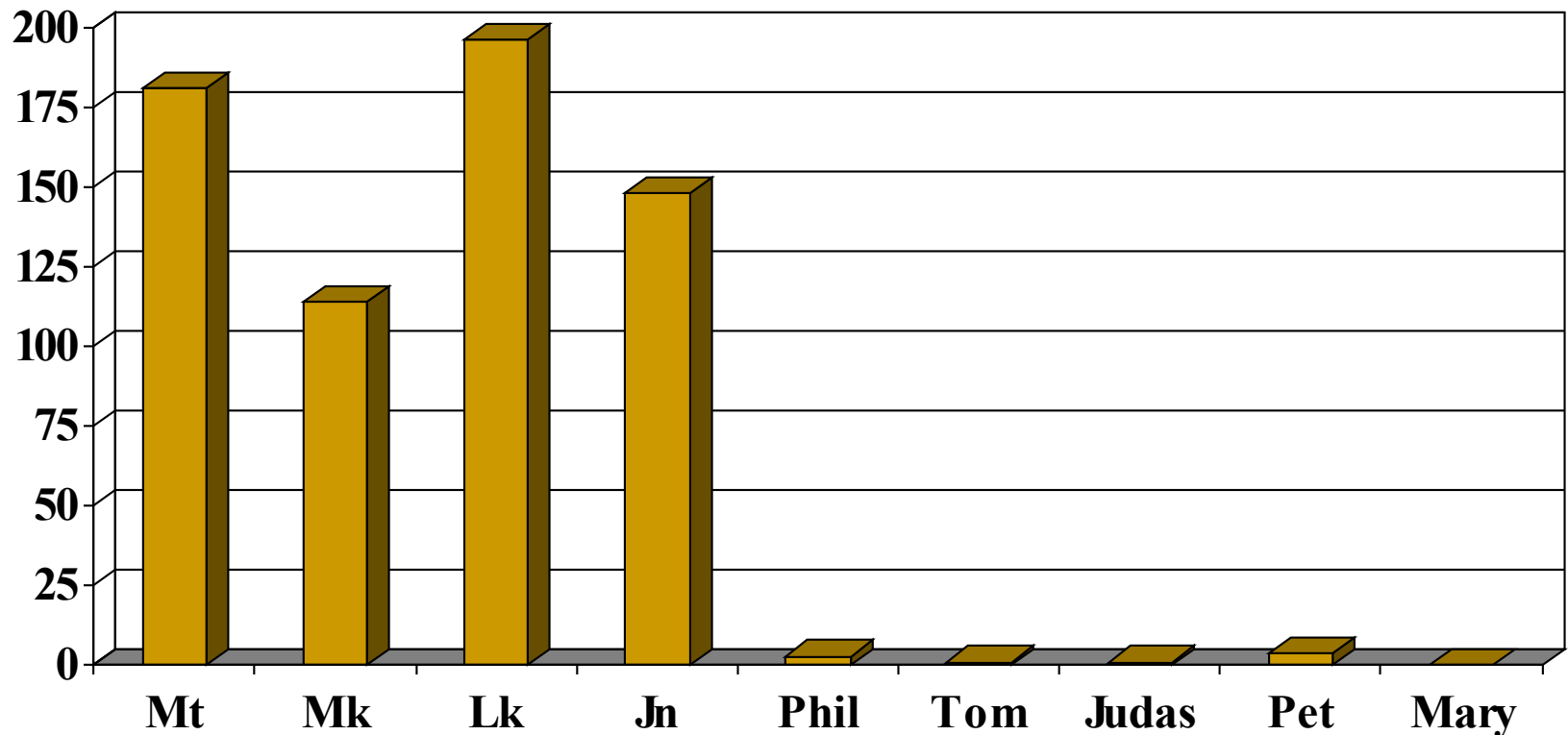
Географски имена в Евангелията

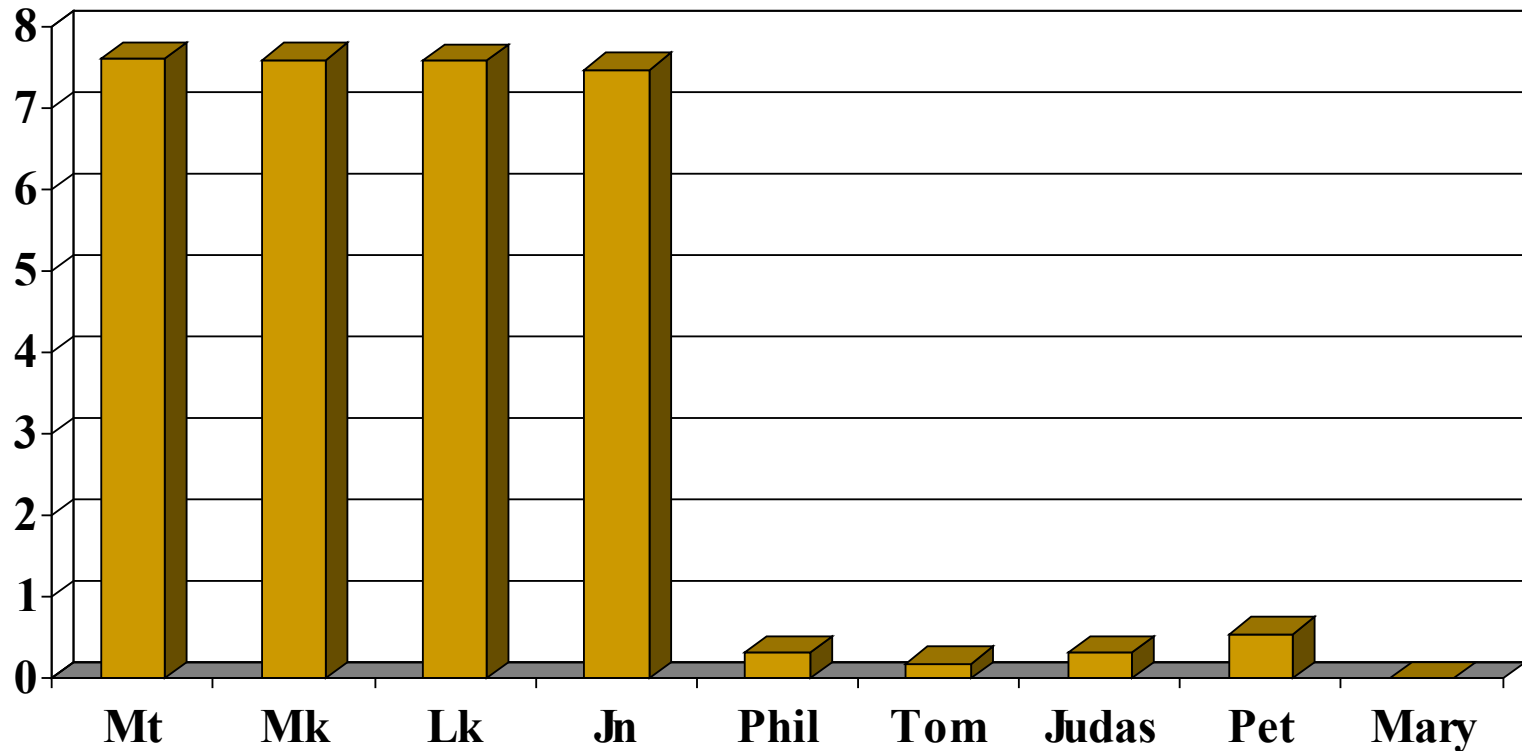
Брой думи в евангелие

Брой географски имена в евангелие

Географски имена на 1000 думи (английски превод)

Употреба на географски имена в четирите Евангелия

- Ерусалим (66); Галилея (58); Юдея (28); Капернаум (16); Йордан (15); Витания (12); Назарет (11); Сидон (8); Елеонският хълм (10); Тир (9); Витлеем (8); Витсаида (7); Ерихон (6)
- 4: Ариматея; Кана; Египет; Самария; Лобното място
- 3: Витфагия; Декапол; Голгота; Силоам; Тивериада
- 2: Кесария Филипова, Хоразин, Генисарет; Гетсимания; Сирия; Сион
- 1: Авилиния; Енон; Витесда; Далманута; Емаус; Ефраим; Кървавата нива; Гавата; Идумея; Итурея; Кедрон; Магадан; Наин; Рама; Салим; Овчата порта; Сихар; Трахонития; Сарепта

Употреба на географски имена в неканоничните евангелия

- **Евангелие от Петър:** Ерусалим (2), Юдея, градината на Йосиф
  - **Евангелие от Филип:** Раят (2), Йордан
  - **Евангелие от Юда:** Юдея
  - **Евангелие от Тома:** Юдея
  - **Евангелие от Мария:** нито едно
-

Заключение: география

- Четирите Евангелия показват познаване на реалните местности, в които са се случили събитията.
  - Останалите евангелия не разказват за събития, случили се в реално време и пространство.
-

Ботанически тест

Има ли черници в Ерихон?

- **Лука 19:4** “(Закхей) се завтече напред и се покачи на една черница, за да Го види; понеже през онзи път щеше да мине.”

Разпространение на *Ficus sycomorus*

Съчетаване на няколко теста в
един пасаж

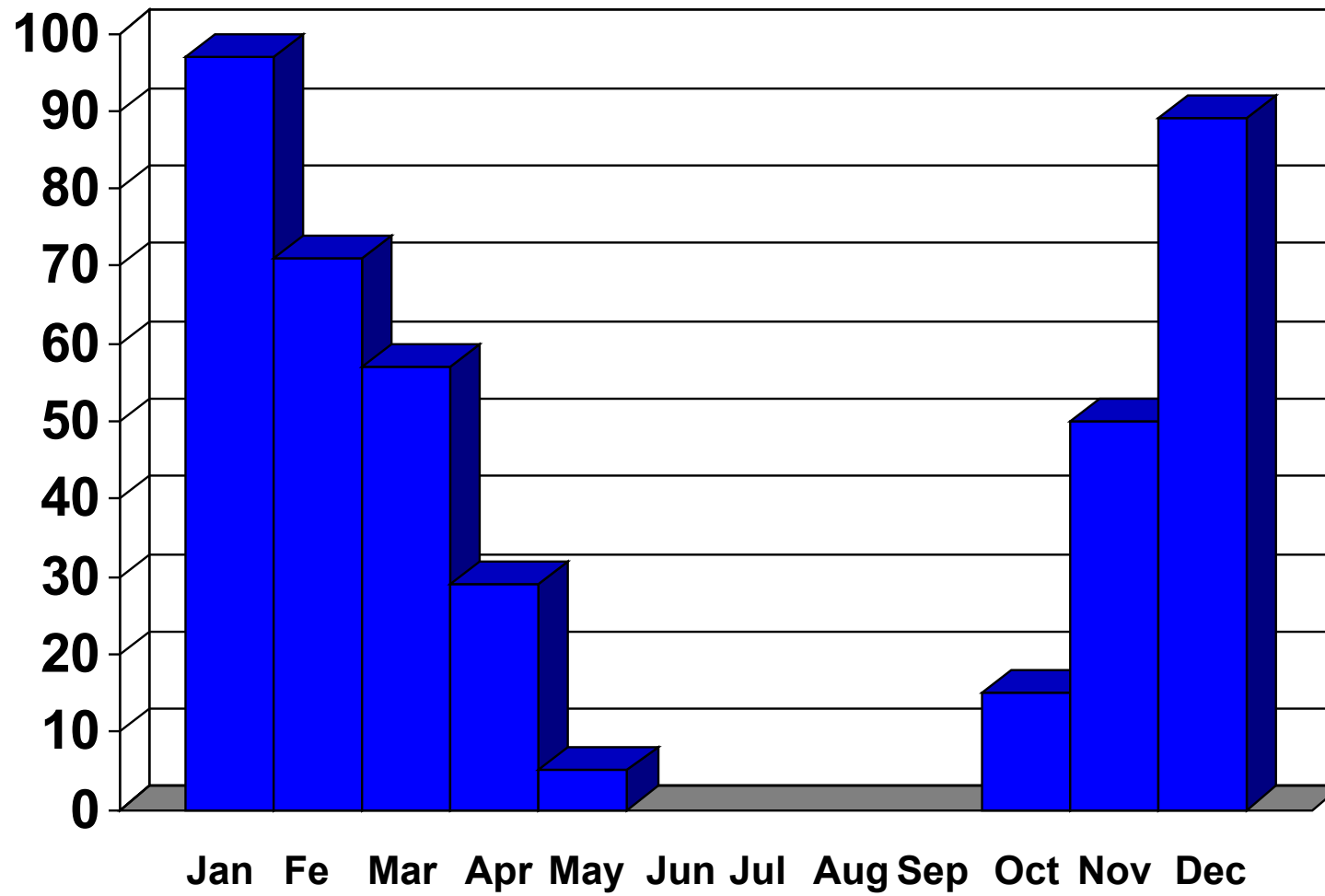

Нахранването на 5000 души

- Марк 6:39: “зелена трева”; Йоан 6:10: много трева
  - Марк 6:31: “мнозина идваха и отиваха”
  - Йоан 6:4: приближава Пасха
  - Йоан 6:5: Исус пита Филип откъде да купят хляб
  - Йоан 6:7,8: Филип и Андрей отговарят
  - Лука 9:10: Нахранването става край Витсаида
  - Йоан 1:44: Филип и Андрей са родом от Витсаида
  - Йоан 6:9: хлябовете са ечемичени
-

Количество валежи в Тивериада [mm]

b

Заклучения

- Не може да се докаже, че всичко, описано в Евангелията, е историческо събитие.
  - Но ако Библията е резултат от хаотични и продължителни исторически процеси, въобще не можете да очаквате това.
-

---

2. Доказательства за достоверност на НОВОЗАВЕТНИЯ ТЕКСТ

Основни типове аргументация

- Аргументи за достоверност на новозаветния текст без позоваване на ръкописи
  - Аргументи за достоверност на новозаветния текст въз основа на ръкописи
-

Къде се намират запазените ръкописи на Новия Завет?

- Ерусалим: 146
  - Оксфорд: >158
  - Синайските манастири: 230
  - Санкт Петербург: 233
  - Лондон: 271
  - Рим: 367
  - Париж: 373
  - Атина: 419
  - Атонските манастири: 900
-

Документални свидетелства през вековете

В Кьолн / Дъблин: Р⁶⁶

В Рим: P⁷⁵

В Дъблин: P⁴⁵

- P⁴⁵: Ръкопис на 4-те Евангелия от около 225 г. сл. Хр.
- Ирней Лионски оприличава 4-те Евангелия на 4-те ветрове.
- Тациан (около 173 г.) обединява 4-те Евангелия в непрекъснато повествование.

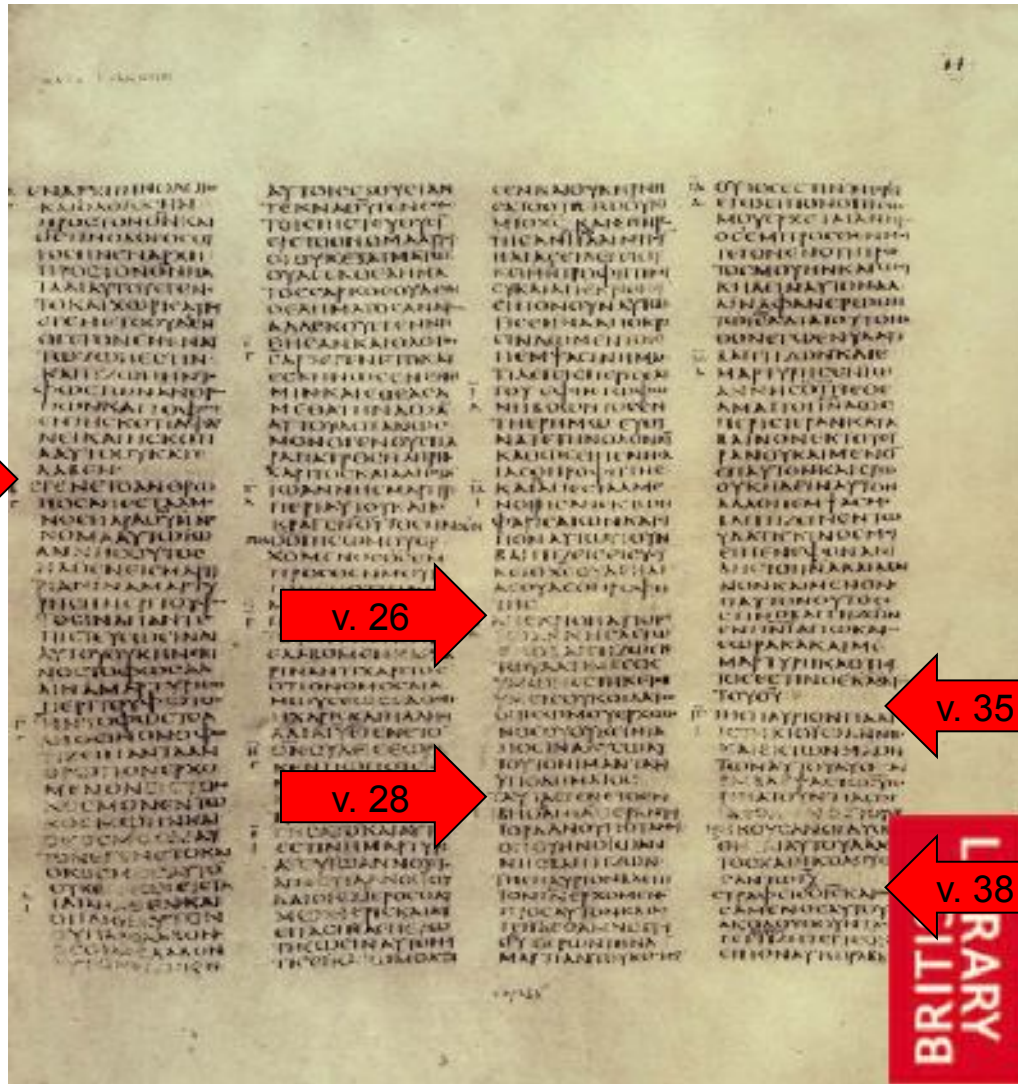

В Рим: Codex Vaticanus (C4)

В Лондон: Sinaiticus 01 (C4)

v. 6

v. 26

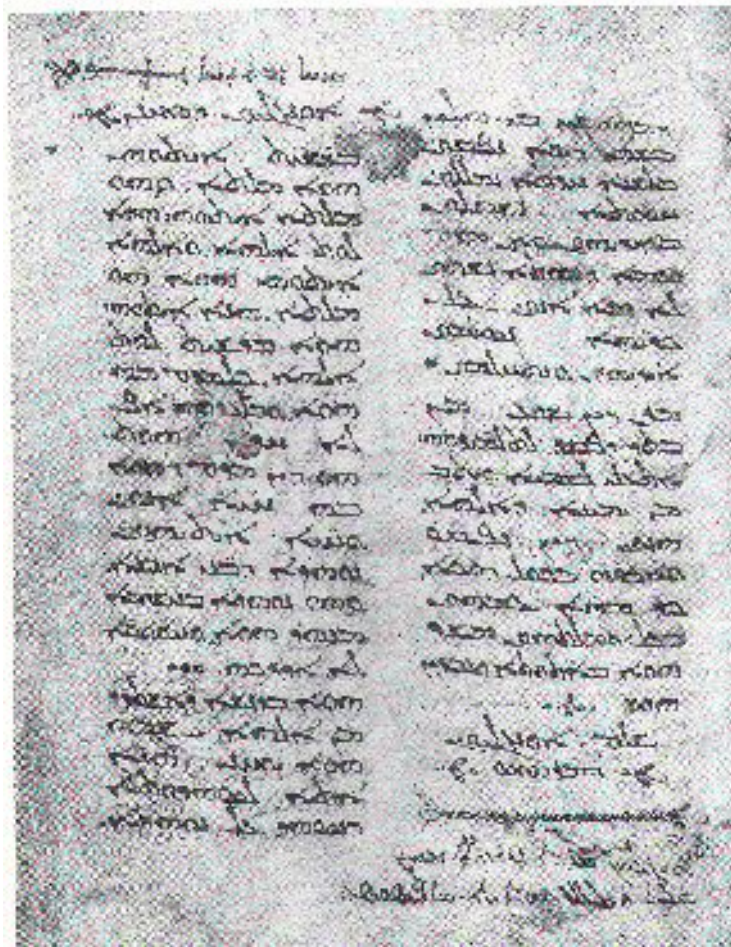
v. 28

v. 35

v. 38

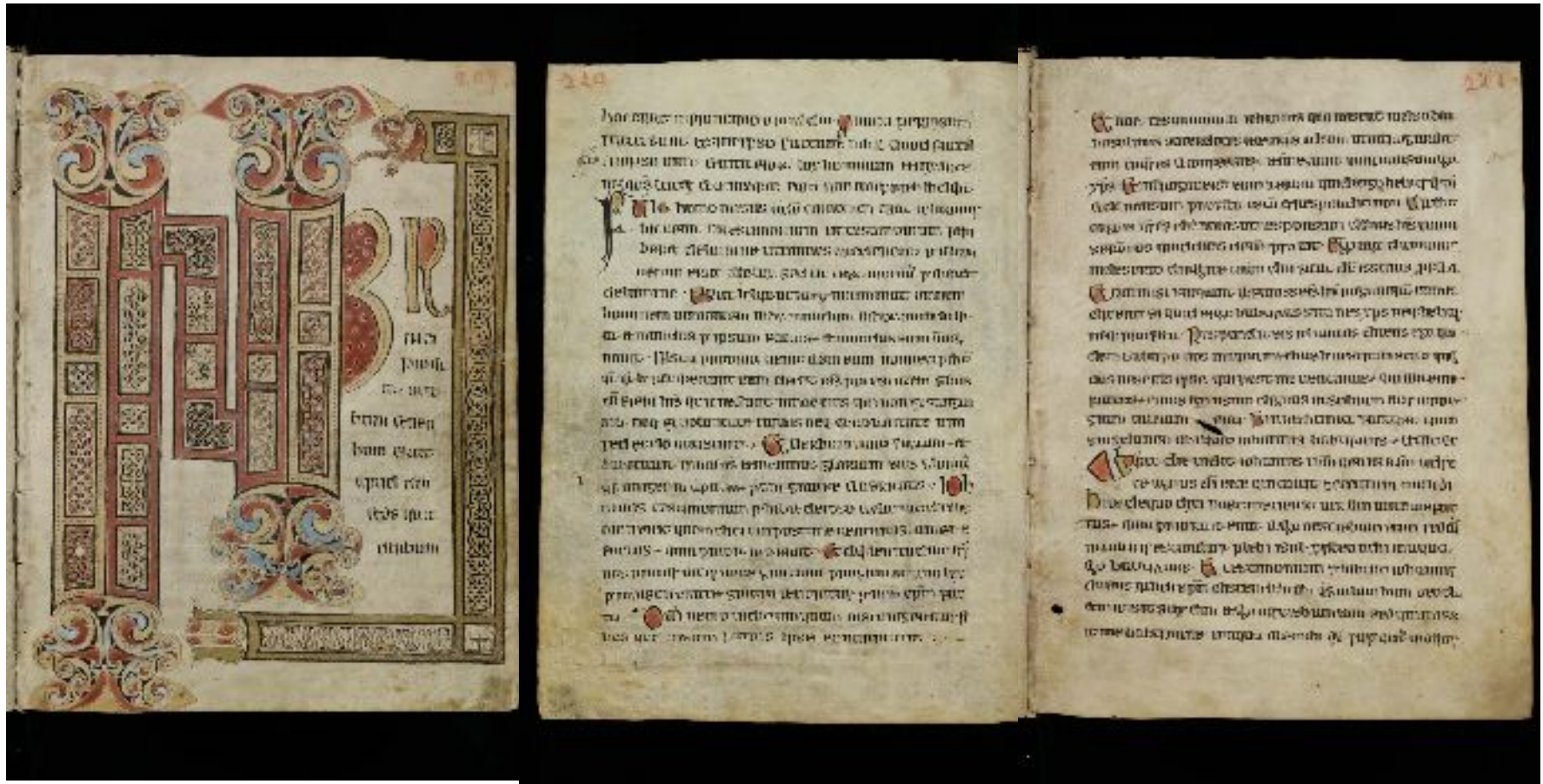
BRITISH LIBRARY

В Лондон: сирийски евангелия на Cureton

Библиотека на манастира в Санкт Гален 60 (C8)

Тезата за съществена надеждност на текста

Апологетиката на Ф. Ф. Брюс (F.F. Bruce)

- 1. Изследователите на класическата древност приемат за автентични класически творби въз основа на едва няколко ръкописа от по-късен период.
  - 2. Новозаветните ръкописи са по-ранни и много повече на брой.
  - 1 + 2: Тогава би трябвало да приемем Новия завет за автентичен.
  - Това е аргумент за съгласуваност.
-

Брой

- По-голям, отколкото при класическите творби.
- Нито едно единично свидетелство не е от решаващо значение / текстът не се изменя много, ако се откажем от едно свидетелство.
- Има множество независими свидетелства за новозаветния текст.
- Дори ако се откажем от най-ранните 5000 свидетелства, текстът би останал смислен.
- Дори ако не разполагахме със свидетелства на гръцки, оригиналните изрази могат да бъдат разпознати.

Разпространение

- Ръкописите, с които разполагаме, произлизат от много страни.
    - Понастоящем и в оригинал.
  - Разполагаме със свидетелства на много езици.
  - Свидетелствата са в проследима взаимовръзка.
  - Грешките, допуснати при преписване, *помагат* да се проследи взаимовръзката между свидетелствата.
-

Кога някой би могъл да промени новозаветния текст?

- Преди Константин (IV век)
    - Църквите са имали разногласия
    - Лоши комуникации
    - Някои църкви са били извън Римската империя
    - Новозаветни ръкописи на гръцки, латински, коптски и сирийски
  - След Константин
    - Новият Завет е преведен на още повече езици
    - Църквите са разделени в още по-голяма степен, напр. Католическа и Православна
-

Теория

- Версиите на Новия Завет, които един вярващ и един скептичен учен биха могли да редактират, не са много различни (едва няколко стиха се различават).
  - Една различна интерпретация не променя коренно текста.
  - Онези, които атакуват Писанието, трябва да предположат *Those who attack scripture have to posit прекъсване* в последователността от текстови свидетелства назад във времето.
-

Възможно ли е Евангелията да са били променени по-рано?

- Марк 16:9-20 и Йоан 7:53 - 8:11 показват сложна текстова структура.
- Там, където такава структура отсъства, нямаме основания да се съмняваме в текста.
- Оригиналите на Евангелията са написани в различни градове и отначало са се разпространявали отделно.
- В периода на отделното им разпространение, Евангелията не биха могли да бъдат променени в една-единствена (определена) посока.
- След това, съвместното разпространение на Евангелията протича успоредно с отделното.

И все пак, биха ли могли да бъдат променени?

- Невъзможността да промениш нещо, което не познаваш
  - Би било трудно едно нововъведение, случило след първите десетилетия на разпространение, да се наложи в цялата традиция на преписите.
-

Въпроси?
